వీరనారి

సన్నపురెడ్డి వెంకటరామిరెడ్డి

మొగుడు వీధిలోకి వెళ్లినప్పటి నుంచి ఎదలో కొంత అలజడిగానే ఉంది ఈశ్వరమ్మకు. మనస్సు పెట్టి ఏ పనీ చేయలేకపోతోంది. కొడుక్కి స్నానం చేయించేప్పుడు వాడి ముంజేతి గాయాలకు కట్టిన కట్లు తడవకుండా జాగ్రత్త పడలేకపోయింది.

పొడిగుడ్డతో చాలాసేపు అద్దితేగాని కట్టుగుడ్డ తేమ ఆరలేదు. కట్టు మార్చాలన్నాడు డాక్టర్. హాస్పిటల్‌కు తీసుకుపోదామనుకొంటే ఇంటి మగాడు ఈరోజే బైటకెళ్లాడు. తిరిగొచ్చేసరికి సాయంత్రమవుతుందేమో! ఇదో మానసిక వేదన. ఇంటి ముందు గోడకాన్చి కట్టిన చిన్న అరుగు మీద కూచుని కొడుక్కి పాలు తాపుతూ సైతం అన్యమనస్కంగానే ఉంది ఆమె.

నోటికి పాలు సక్రమంగా అందకపోయేసరికి అప్రయత్నంగానే రెండు చేతులు పైకెత్తి గ్లాసు సర్దుకోబోయి కుర్రాడు బాధగా మూలగటంతో ఉలిక్కిపడి వాడికేసి చూసింది.

ముంజేతుల్ని విదుల్చుకొంటున్నాడు వాడు. గ్లాసు పక్కనబెట్టి కొడుకును సముదాయించింది.

వాడి చేతుల్ని చూసి ఆమె కళ్ల జల ఊరింది. మూన్నెళ్లయింది చేతులకు గాయాలై.

ఇంకా పచ్చిపచ్చిగానే ఉన్నాయి.

రెండు అరచేతుల చివర్లు తెల్లటి ఆసుపత్రి గుడ్డతో కట్టు కట్టబడి... జాగ్రత్తగా చుట్టిన నాటుబాంబుల్లా...

'అవును... అచ్చు నాటుబాంబుల్లాగే...'

ఆమె ఆలోచనల్లో మునిగిపోయింది.

వీధిలో ఒకటీ అరా స్కూటర్లు పరుగెత్తుతున్నాయి.

కూరగాయల తోపుడుబండి వాడొకడు ఇళ్ల ముంగిళ్లను అంగళ్లుగా మారుస్తున్నాడు.

ఇళ్ల లోపల తల్లులు తమ పిల్లల్ని కాన్వెంటు సరుకుగా మార్చడంలో తలమునకలవు తున్నారు. పిల్లల చలనశీలతను సాంతం ఊడలాగి అటక మీద దాచేందుకు తంటాలు పడు తున్నారు.

అప్పుడే... దూరంగా... గాంధీ రోడ్డులోంచి ఏదో పెద్ద శబ్దం... ఒకసారి కాదు... మీద మీద రెండుసార్లు.

ఉలిక్కిపడింది ఈశ్వరమ్మ.

శబ్దాల శైలిని బట్టి అవేమిటో క్షణంలో పసిగట్టేశారు జనం.

"ఎవుర్నో బాంబుల్తో బేసినట్టుంది కొడుకులు..." ఓ మనిషి వ్యాఖ్యానించడంతో చాలామంది గాంధీరోడ్డు కేసి కదిలారు.

ఈశ్వరమ్మ గుండెల్లో సన్నని దడ మొదలైంది.

పాలగ్లాసును కొడుకు నోటికి అందించిందేగాని తను కుదుటబడలేకపోతోంది. ఆమె మెదడునిండా ఆలోచనలు కందిరీగల్లా చుట్టుముట్టాయి.

పక్కపక్క ఇళ్లల్లోని ఆడాళ్లు ఓచోట చేరి గుసగుసలు పోతూ వీధి వెంట గాంధీరోడ్డు దాకా ఎగజూస్తున్నారు. వాళ్లల్లో చేరాలని లేదు ఆమెకు.

బాంబు పేలిన శబ్దం వాళ్ల మధ్య రేపిన ఉత్సుకతలో తనూ కొంత భాగం పంచుకొందామని లేదు.

తనలో అంతకంతకూ అధికమవుతోన్న ఆందోళనను వాళ్లకు పంచిపెట్టి తను తేలిక పడదామని కూడా లేదు.

మూడు నెలలుగా అదే వీధిలో సంసారముం టున్నా, చుట్టుపట్ల ఆడాళ్లతో మనస్సులు కలిసేంత చనువు పెంచుకోలేదు తను. ప్రయత్నపూర్వకంగానే ఎవరినీ దగ్గరకు రానీలేదు. తనకంత తీరిక కూడా లేదు.

పిల్లాణ్ణి జాగ్రత్తగా చూసుకోవడం ఒక ఎత్తయితే-

మొగున్ని కనిపెట్టుకొని ఉండటం మరొక ఎత్తయింది.

గాంధీరోడ్డు నించి వస్తోన్న ఓ స్కూటర్ వాళ్ల దగ్గరగా వీధిలో ఒక్క నిమిషం ఆగింది.

''ఏమబ్బా! ఏంది కత?'' చుట్టు చేరారు అక్క డున్న మనుషులు.

''ఏముందీ? బాంబులే...'' చెప్పాడు అతను. ఆతృతగా ప్రశ్నించబోతోన్న వాళ్లకేసి చూస్తూ, ''ఒకటి గాదు రొండు... మంచి ప్లాన్‌తో అటాక్ జేసినారు. అంత లావు మనిషీ స్పాట్ డెడ్... కొట్టినోల్లు మంచి గురి కాండ్లే... ఈజీగా మర్డర్ జేసి పొయ్యినారు...'' చెబుతూ స్కూటర్ ముందుకు దూకించాడు. వీధిలో శబ్దాలు పెరిగాయి.

మగాళ్లంతా గాంధీరోడ్డు కేసి ఎగబాకారు.

''ఈన్నే... సినిమాహాల్ టర్నింగ్ లో... టీ కొట్టు కాడ... టీ తాగుతాన్నెడంట ... బేసినారు...'' సైకిల్ ఆపుతూ చెప్పాడు ఇంకో మనిషి.

''ఖూనీ అయిన మాసిది ఏ ఊరంటా?'' ఆతృత అణచుకోలేకపోయాడు ఓ ముసలాయన.

''ఏమో!'' చెప్పాడు సైకిల్ దిగకుండానే. ''ఏ ఊరో? ఎవురి మాసో? నిలబడుకొని టీ తాగుతాన్నె డంట... ఒక బాంబుతో ఈపున పీకేతలికి గిరగిర తిరిగిం డంట. ఇంగో బాంబుతో పొట్టలో కొట్టినారంట... సచ్చిన మాసి ఖాకీచొక్కా, ఖాకీ ప్యాంటు తొడుక్కోనుండా డంట...'' చెప్పి వెళ్లాడు.

వింటూ ఉన్న ఈశ్వరమ్మ ఉలిక్కిపడింది.

ఒక్కసారిగా ఆమె గుండె వేగం హెచ్చింది.

ఆదరాబాదరా అరుగు దిగింది.

పాలగ్లాసు ఇంట్లోబెట్టింది. వాకిలేసి పిల్లాణ్ణి చంకకు ఎత్తుకొంది.

ఏదో ఉప్పెన వచ్చి తన్ను ముంచుతోన్నంత ఊపిరాడని స్థితి కమ్ముకొంది ఆమెను.

'మర్డర్ చేయబడిన వ్యక్తి ఖాకీడ్రస్‌తో ఉన్నా డుట.'

క్షణం కూడా అక్కడ నిలబడలేకపోయింది. వీధి వెంట విసవిస నడవసాగింది.

మనస్సులో ఓమూల తర్కించుకొంటూనే ఉంది. 'తన మగడు ఉదయమే లేచి వెళ్లాడు గదా! ఇంకా టీ కొట్టు కాడ ఉండేందుకు ఏమాత్రం అవకాశం లేద'ని. బహుశా చచ్చింది తన మగడు కాకపోవచ్చు.

సమాధాన పడలేకపోతోంది. కడపకు వెళ్లాలని బైల్దేరాడు. సక్రమంగా వెళ్లుంటే ఈపాటికి కడప చేరు కొని ఉండాలి. కనీసం ఖాజీపేట దాటి పెన్న దరిదాపు లకయినా వెళ్లుండాలి. ఎన్ని రోజులని తను కట్టడి చేయ గలదు.

తన చూపులతో అతని పాదాలకు ఎంత కాల మని సంకెళ్లు వేయగలదు.

''బో లావు మాసెబ్బీ! ఉక్కుదూలమంటోడు... రొండు బాంబులగ్గూడా సావలేదని బండెత్తి తలకాయ మీద మోది మోది బుర్ర సితగ్గొట్టినారంట.''

అడుగుల వేగం హెచ్చింది ఈశ్వరమ్మకు.

చంకలో పిల్లాడి బరువు కూడా పెరిగింది.

''రింగుల జుట్టు... కోరమీసం... ఈ ఈధిన్నే యాన్నో సూసినట్టుంది రా!'' ఓ యువకుడు చెబు తున్నాడు పక్క స్నేహితునితో.

గుండె ఒక్కసారిగా ఆగిపోయినట్లుగా అన్పిం చింది ఈశ్వరమ్మకు.

కళ్లు బైర్లు కమ్మాయి. తూలిపడబోయి తమా యించుకొంది.

ఒక్కసారిగా ముక్కుపుటాల్నిండా మంట సోకి నంతగా దు:ఖావేశం తన్నుకొచ్చింది. చచ్చింది తన మొగుడనే స్పష్టమవుతూ ఉంది.

ఆమెకు తెలీకుండానే ఏడుపు పొర్లుకొచ్చింది. నడక పరుగయ్యింది.

ఏడుపు శబ్దం బైటకు ఎగబాకింది. గోడుగోడున శోకిస్తూ పరుగెడుతోన్న ఆమెకేసి వింతగా చూడసాగారు జనమంతా. దు:ఖావేశంతో తలంతా మొద్దుబారింది ఆమెకు.

కన్నీటి ఊటవల్ల చూపులు మసకేశాయి. ఏడుస్తూ- ఏడుపుకంటే ఎక్కువగా ఆరాట పడుతూ గాంధీరోడ్డెక్కింది. టీ కొట్టు ముందున్న గుంపుకేసి దూసుకెళ్లింది.

ఎలుగెత్తి ఏడుస్తూ వచ్చిన ఆడదాన్ని - శవానికి సంబంధించిన మనిషిగా సులభంగా అర్థం చేసుకొన్న జనం ఆమెకు దారిచ్చారు.

''వీరుడురా ఈ యప్ప... సేతులు సాచి ఎల్లెకిలా పడి సచ్చిండంటే... వీరుడే...'' పౌరుషావేశంతో ఉబికి

వస్తోన్న కన్నీళ్లను తుడుచుకొంటూ వ్యాఖ్యానిస్తున్నాడు ఓ ముసలాయన.

ఏడ్చుకొంటూ వెళ్లి శవం కాళ్ల వద్ద ఆగింది ఈశ్వరమ్మ. చంకలోని పిల్లాడు కిందకు దిగజారాడు. కళ్లు తుడుచుకొంటూ వంగి శవం కేసి చూసింది.

లావూ, పొడవూ, రింగుల జుట్టూ, ఖాకీ డ్రెస్సూ... కనుగుడ్ల వెంట నీళ్లు టపటప రాలాయి. మరోసారి కళ్లు తుడుచుకొంది.

రెప్పలకంటుకొన్న నీటి తడిని సైతం పైటతో అద్దింది.

రక్తసిక్తమై ఉన్న శవం ముఖంకేసి చూసింది.

మరుక్షణం ఆమె ఏడుపు టక్కున ఆగింది.

గుండెల మీద చేతులేసుకొని, "యమ్మ!... నా మొగుడు గాదులే... నా మొగుడుగాదులే..." అంటూ దీర్ఘంగా నిట్టూరుస్తూ నిటారుగా నిల్చుంది.

జనం కేసి కూడా చూడకుండా పిల్లాణ్ణి చంక నెత్తుకొని వెనుదిరిగింది. ఆమెకేసి వింతగా చూస్తున్నారు జనం.

కొత్తగా చూస్తున్నారు.

ఒకరిద్దరు అడిగారు కూడా, "ఏ వీధమ్మా నీది?" అని.

సమాధానమివ్వకుండానే ముందుకు సాగిపోయింది ఆమె.

ఆమెకిప్పుడు శరీరమంతా తేలికగా అన్పించింది.

పూర్తిగా నిర్ధారణ చేసుకోకుండానే తన మొగునిగా భ్రమించి ఏడ్చుకొంటూ వెళ్లటం కొంత సిగ్గుగా కూడా అన్పించింది.

గాంధీరోడ్డు నించి తమ వీధిలోకి మలుపు తిరిగింది మొదలు తల కూడా ఎత్తబుద్ధి కాలేదు ఆమెకు.

తమ అసలు రంగు జనాలకు తెలిసిపోయినట్లుగా, తమ గుట్టు బహిర్గతమైనట్లుగా అన్పించసాగింది.

ఇంత కాలమూ వీధిలోకి కూడా రాకుండా దాచుకొన్న రహస్య జీవితమేదో అందరికీ అర్థమై ఉంటుంది కాబోలు.

అమ్మలక్కలంతా తనకేసి కాకుల్లా చూస్తుంటారు బహుశా.

ఆ భావన వచ్చిందే తడవు కళ్లు పైకి లేవలేదు గానీ, చెవులు మాత్రం సునిశితమయ్యాయి ఆమెకు. నడక వేగం కూడా పెరిగింది.

అప్పుడే దూరాన్నించి సన్నని ఏడుపులాంటి శబ్దమేదో ఆమె చెవులబడింది.

ఏడుపే... సందేహం లేదు... తనకు ఎదురైవస్తూ... తనలాంటి ఏడుపే... ఎవరో ఆడమనిషి గొంతు. తలెత్తకుండా ఉండలేకపోయింది.

తనలాగే గోడుగోడున శోకాలు తీస్తూ... సుడిగాలిలా...

ఆ శోక తీవ్రత ఈశ్వరమ్మను పట్టి కుదిపింది.

తన్ను వదిలి ఆమె పైకి తిరిగిన జనాల చూపుల్ని పట్టించుకోకుండా దారికి అడ్డుగా నిల్చుంది. రెండు చేతులు పట్టి ఆమెను ఆపింది.

"ఏమ్మా! నీ మొగుడేనా సచ్చింది?" అడిగింది.

సమాధానంగా పట్టుకొన్న చేతుల్ని విడిపించుకొనేందుకు ప్రయత్నించింది ఆమె గొంతు మరింతగా పెంచుతూ.

"నేనూ నీయట్లనే నా మొగుడే సచ్చిండని ఏడుస్తా పోయినా..." చెప్పింది.

కళ్లెత్తి ఈశ్వరమ్మకేసి చూసింది ఆమె.

"తీరా ఆడికిబోయి సూస్చే... సచ్చినాడు నా మొగుడుగాదు. ఎవురో? నువ్వు గుడకా సూసి ఏడ్సు..." చెప్పింది.

చేతులు వదల్చుకొంది ఆమె.

శోక తీవ్రతను ఏమాత్రం తగ్గించకుండా గాంధీ రోడ్డు కేసి వెళ్లసాగింది.

చుట్టుపక్కల జనాలు వాళ్లిద్దరి కేసి కొంత ఆశ్చర్యంగా, మరికొంత వింతగా, ఇంకొంత ఉత్సాహంగా కూడా చూస్తున్నారు.

వాళ్ల చూపులు ఈశ్వరమ్మ గుండెల్లో ఎక్కడో నాటుకొని కెలికినట్లుగా అన్పించింది.

అంతదాకా మనస్సులో దోబూచులాడుతూ వున్న సిగ్గరితనమూ, దు:ఖమూ పారిపోయాయి. ఏడుస్తూ వెళ్తోన్న ఆడమనిషిని చూసి జాలితోటి కోపం కూడా పొర్లుకొచ్చింది.

"ఏం మొగుండ్లో ఏమో! సచ్చింది ఎవురి మొగుడో అర్థంగాదు. యాడ సస్తరో... ఎప్పుడు సస్తరో అర్థంగాదు. బైటికి పోయినోల్లు ఇంటికొచ్చేదాకా నమ్మకం లే... ఏ ఆడమాసి తాలిబొట్టు ఎప్పుడు పుటక్కిమంటదో తెల్దు... యాల్ల పార్టీలు కూలిపోనూ... యాల్ల పెద్దరెడ్లకు వంశాల్లేకుండా పోనూ..." గొంతెత్తి శపిస్తూ ఇంటికి నడిచింది.

ఇంటి ముందు అరుగు మీద కూచుని చాలా సేపు తిడుతూనే ఉంది.

వీధిలో వాళ్లందరికీ తను కొత్తగా కనిపిస్తూ వుండొచ్చు. తను పార్టీ మనిషికి చెందిన ఆడదాన్నిగా

అర్థమై ఉండొచ్చు. అన్ని భావనల్నీ తనింతదాకా పడ్డ క్షోభ అధిగమించింది.

ఇన్ని రోజులూ తాను అనుభవించిన మానసిక వేదనంతా తిట్ల రూపంలో కక్కుతూనే ఉండిపోయింది. ఇంతకాలం తనెంత మానసిక వ్యథకు గురయిందనీ!

ఇంటికొచ్చి కళ్లబడినప్పుడే మొగుడనేవాడు బతికున్నట్టు లెక్క.

పార్టీలు వదలమనీ, పెద్దరెడ్లను వదలమనీ, పట్టుకున్న బాంబులూ, బాకుల్నీ వదలమనీ, పల్లె కూడా వదలమనీ తను పోరు పెట్టని రోజే లేదు.

ఎన్నిసార్లో తిట్టాడు, కొట్టాడు. అయినా తన ప్రయత్నాలు మానుకోలేదు.

చివరకు దిబ్బలో పూడ్చిన బాంబును ఎల్లేసి, అదేదో ఆటవస్తువుగా భ్రమించి ఆడుకో బోయి, అది పేలి, పిల్లోని రెండు ముంజేతులూ తెగిన తర్వాతగాని ఆ యప్పకు తెలిసిరాలేదు. కొడుకు వైద్యం కోసం టౌనుకొచ్చిన వాణ్ణి ఇక పల్లెకేసి వెళ్లనీలేదు తను.

నెలరోజులపాటు ఇంట్లోంచి బైటక్కూడా కదల నీలేదు. తనొక్కతే హాస్పిటల్‌కు వెళ్లొస్తూ ఉంది. తమ చిరునామా పెద్దరెడ్డికి తెలీకుండా జాగ్రత్తపడింది.

మొగున్ని షేవింగ్ చేసుకోనీకుండా అడ్డుపడి గడ్డం మీసాలు పెరిగేలా చేసి ఆకృతి మార్చింది. ఒకటి రెండుసార్లు పెద్దరెడ్డి జీపు హాస్పిటల్ పరిసరాల్లో తటస్థ పడిందిగాని, తను జాగ్రత్తగా తప్పుకొంది.

వాళ్లంత సులభంగా ఈ యప్పను వదులు కొనేట్టు లేరు.

సమర్థవంతుడైన డ్రైవర్. ఎన్నో అపాయాల్నించి పెద్దరెడ్డిని చాకచక్యంగా తప్పించిన చరిత్ర ఉన్నవాడు.

బాంబుల వర్షం కురుస్తోన్నా లెక్క చేయకుండా శత్రు శిబిరాల్లో జొరబడి బ్యాలెట్ బాక్సుల్ని ఎత్తుకొచ్చిన అనుభవం ఉన్నవాడు.

ఎన్నో మర్డర్లకు సూత్రధారిగా వ్యవహరించిన ఘనత గలవాడు. అన్నిటికీ మించి బాంబుల్ని చుట్టటం లో మంచి నేర్పరితనం సాధించినవాడు.

ఇట్లాంటి మనిషిని వాళ్లెట్లా జారవిడుచుకో గలరు!

అందుకే ఈ యప్పకోసం తెగ గాలిస్తున్నారుట.

మరోవైపు- ఇతన్ని మర్డర్ చేస్తే పెద్దరెడ్డి కుడి భుజం పడిపోయినట్లవుతుందని ఎగస్పార్టీ వాళ్ల ప్లానుట. వాళ్లు కూడా కాచుకొని ఉన్నారని సమాచారం.

తనకు ప్రత్యామ్నాయంగా మరో మనిషిని తయారుచేసికొనేదాకా- కనీసం ఓ సంవత్సర కాలమైనా ఎవ్వరికీ కనబడకుండా దాక్కోమంటే ఈ యప్ప విను కోడు.

ఇలాంటి మరో మనిషి వాళ్లకు దొరికితే సమస్య తీవ్రత బాగా తగ్గిపోతుంది కదా!

ఇంట్లో పొద్దుపోలేదంటూ నెలరోజుల్నించి గాంధీ రోడ్డు దాకా వెళ్లొస్తున్నాడు. గంట రెండు గంటల్లోనే తిరి గొస్తున్నాడు గానీ, ఆ కొద్ది సమయాన్ని కూడా గుండెల మీద మోయడం తనకు చేతగాకుండా ఉంది.

ఇంతకాలం ఈ వీధికంతటికీ కలిపి ఇలాంటి దౌర్భాగ్యురాలు తనొక్కతే అనుకొంది.

మరో ఆడమనిషి కూడా ఉన్నట్లు ఇప్పుడర్థమవు తోంది.

ఆమె కష్టాలు ఎట్లాంటివో? బహుశా చచ్చింది ఆమె మొగుడేనేమో!

తన అనుభవాన్ని ఉదాహరణగా చెప్పినా ఆగ కుండా వెళ్లిందంటే... బాగా నిర్ధారణ చేసికొనే బయ ల్దేరిందన్నమాట.

దిక్కుమొక్కులేనితనంతో శవం మీదబడి మొత్తు కొంటోంది కాబోలు.

అక్కడికి వెళ్లాలనిపించింది ఈశ్వరమ్మకు. వెళ్లి ఓదార్చాలనిపించింది. మరోవైపు ఏదో అనుమానం... మరేదో గుండెదడ...

తనలాంటి మరో ఆడదానికి కడుపారా ఏడ్చేం దుకు కొద్దిసేపు భుజాన్నయినా ఆసరా ఇవ్వలేకపోతో న్నందుకు బాధ కలిగింది.

తలెత్తి గాంధీ రోడ్డు దాకా ఎగజూసింది. చుట్టు పట్ల అమ్మలక్కల చూపుల్ని ఏమాత్రం లెక్కజేయ కుండా తదేకంగా చూడసాగింది.

కొంతసేపటికి ఆమె చూపుల్లో మార్పొచ్చింది. నొసలు ముడివడి మరింత తీక్షణమయ్యాయి. దూరా న్నించి వస్తోన్న ఆడమనిషి ఎవరో పూర్తిగా అర్థమయ్యే సరికి ఆశ్చర్యంతో తల మునకలైంది.

ఆమే... ఏడుస్తూ తనకెదురైన ఆడమనిషి.

ఇప్పుడు ఏడ్పుల్లేవు... శోకరాగాల్లేవు.

చచ్చింది ఆమె మొగుడు కూడా కాదేమోనని పిస్తూ ఉంది.

ఆమె మొగుడే అయితే శవాన్ని వదిలిరాదు గదా!

తనొక్కటే పొరబడిందనుకొంటే... ఆమె కూడా... తనలాగే...

కొంత వింతగా అన్పించింది ఈశ్వరమ్మకు.

దగ్గరగా వచ్చిన ఆమె మొహంలోకి చూసి మరింత ఆశ్చర్యపోతూ నొసలు ముడేసింది. చచ్చింది

తన భర్త కాదని తెలిసినపుడు మొహంలో కొండంత ఆనందం కన్పించాలి.

కనీసం ఒక పెద్ద బరువు దించుకొన్నంత సులువుదనమైనా కన్పించాలి. నిశ్చింత కన్పించాలి. ఇవేవీ కాకుండా ఆమె కళ్ల నిండా శోకానికి మించిన వేదన ఏదో తొణికిసలాడుతోంది.

''ఓమ్మా! ఇట్రా!'' పిల్చింది అరుగుమీంచే.

విన్పించుకోలేదు ఆమె.

''చచ్చింది నీ మొగుడు కాదా?'' అడిగింది.

''కాదు... కాదు...'' అంటూ పరుగులాంటి నడకతో వెళ్లింది ఆమె. నాలుగిళ్ల అవతల ఓ పెంకుటింట్లో జొరబడింది.

కొంతసేపు అటే చూసింది ఈశ్వరమ్మ. ఆమెకేదో అనుమానంగా ఉంది.

'చచ్చింది ఆమె మొగుడేనేమో,' అన్పిస్తూ ఉంది.

'మరెందుకు ఎనక్కి వచ్చినట్లు? ఎందుకు ఏడవనట్లు?'

బహుశా అయినవాళ్లు ఎవరూ లేక, ఉపద్రవాన్ని తట్టుకొనే శక్తి లేక, ఆత్మహత్యకు సిద్ధపడి వెళ్తోందేమో!

ఆ ఊహ వచ్చిందే తడవు వగుడాకులా వణికిపోయింది ఈశ్వరమ్మ.

'తనలాంటి మరో ఆడదాని జీవితం ముగిసిపోబోతోంది.' అడ్డుకొనే శక్తి తనకు ఉండి కూడా ఊరకుండటం అమానుషంగా తోచింది. ఆదరాబాదరా లేచి వీధిలోకి అడుగేయబోయి ఒక్కసారిగా ఆగింది.

ఎవరికోసమైతే తను వెళ్లబోయిందో, సాక్షాత్తూ ఆ యమ్మే వెనుదిరిగి వీధివెంట వేగంగా వస్తోంది. ఈశ్వరమ్మకు ఏమీ అర్థంకాలేదు.

ఆలోచించేందుక్కూడా పాలుపోలేదు.

వెళ్తోన్న ఆమెకేసి చూస్తూ అరుగు మీద కూచుంది.

గాంధీరోడ్డుకేసి వెళ్లకుండా వీధిలోంచి మరో సందులోకి దూరింది ఆమె. ఐదు నిమిషాల తర్వాత అదే సందులోంచి బైటికొచ్చింది.

ఆమె చేతిలో ఓ కుర్రాడి చేయి ఉంది.

వాణ్ణి దాదాపు ఈడ్చుకొస్తోన్నంత ఆతృతగా నడుస్తోంది.

కాన్వెంటు లోంచి లాక్కొస్తోన్నట్లుంది.

గాంధీరోడ్డు కేసి వెళ్తోన్న ఖాళీ ఆటోను ఆపింది.

తన ఇంటికేసి చేయిచాచి ఏదో చెప్పింది.

ఆటో రివర్స్ చేసికొని వచ్చేసరికి ఆమె ఇంట్లో కెళ్లింది.

ఇంటి ముందు ఆటో ఆగగానే లోపల సామాను తెచ్చి ఆటోలో పడేసింది.

అంతులేని ఆశ్చర్యంతో వీధిలోకి వచ్చి, మరీ చూస్తోంది ఈశ్వరమ్మ. దగ్గరికి వెళ్లాలనిపించింది. సంగతేంటో కొంతయినా తెలుసుకొందామనిపించింది.

అంతలో ఆటో కదిలింది. వెనక ఎవరో తరుముతోన్నట్లుగా ఓ సందులోకి దూసుకుపోయింది. లోపలున్న తల్లీకొడుకులిద్దరూ ఈశ్వరమ్మకు స్పష్టంగా కన్పిస్తూనే ఉన్నారు. ఆశ్చర్యపడేందుక్కూడా శక్తి లేని దానిలా వెళ్లి అరుగుమీద కూలబడింది. కళ్లు మూసుకొని చాలాసేపు గోడ కానుకొంది.

తర్వాత ఇంట్లోకెళ్లి మంచమ్మీద వాలింది.

''అమ్మా!... బువ్వ...''

పిల్లాడు తన ఆకలిని గుర్తు చేయటంతో అన్ని సమస్యల్ని పక్కనపెట్టి లేచి కూచుంది.

చిన్నగిన్నెలో పెరుగన్నం కలిపి కొడుక్కు తినిపించసాగింది.

పొద్దున్నే ఓ అరసావు బియ్యం వండి ఉంది.

ఇంటాయన వచ్చేది నమ్మకంలేదు కాబట్టి కూర కూడా చేయబుద్ధికాలేదు. ఊరగాయ, పెరుగుతో ఈ పూటకు సరిపెట్టుకొందామనిపించింది.

ఇప్పుడు అదీ ఇష్టపడలేదు. కడుపులో ఏదో వెగటుగా ఉంది.

పిల్లాడి భోజనం తర్వాత ఇద్దరూ మంచం మీద నడుం వాల్చారు.

కొంతసేపు మొగున్ని గురించి ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయింది.

వీధిలో జనాలు ఏవేవో చెప్పుకొంటున్నారు.

వాళ్ల మాటలకు కేంద్రబిందువు తానే అయ్యుంటుంది. వినాలనిపిస్తూ ఉంది. వినటానికి కావలసినంత ధైర్యం కూడదీసుకొనేంత ఓపిక లేదు. శక్తీ లేదు.

అచేతనంగా అలాగే పడి ఉంది మంచమ్మీద.

ఓ గంటసేపు కూడా గడచి ఉండదు. వీధిలో శబ్దమైంది.

తమ ఇళ్ల ముందరే జీపులాంటి వాహనమేదో ఆగినట్లుంది.

'పోలీసులేమో!'

మంచమ్మీంచి లేచి బైటకు నడిచింది.

అప్పటికే జీపులోంచి పదిమందిదాకా జనం కిందకు దిగి పెంకుటింటి ముందు గుమిగూడి వున్నారు. వాళ్లలో పోలీసులెవ్వరూ కన్పించలేదు.

ఓ వ్యక్తి తలుపుదాకా వెళ్లి వచ్చినట్టుంది. తెల్లటి ఖద్దరు దుస్తులు, గుబురుమీసాల మనిషి వద్దకెళ్లి, "బీగమేసుంది..." చెప్పాడు.

"దెంకెల్లినట్టుంది లంజ.... యింగా యాడుం టదీ," కోపంగా అన్నాడు మీసాల మనిషి.

"ఆ ఇంట్లోనో, ఈ ఇంట్లోనో అడిగి సూడండి..." చెప్పాడు.

జనాలు కదిలారు. ఒక్క నిమిషం కూడా అక్కడ నిలబడదల్చుకోలేదు ఈశ్వరమ్మ.

ఇంట్లోకెళ్లి వాకిలేసుకొని మంచమ్మీద వాలింది.

తన ఇంటి వరకు రారనే అనుకొంది. ఐదు నిమి షాలు కూడా గడవకముందే తలుపు మీద శబ్దమైంది. నొసలు ముడేసి చూసింది.

మళ్లీ శబ్దం...!

"అమ్మా! రొంత వాకిల్దీ..."

కదల్లేదు ఆమె. మళ్లీ టకటక శబ్దం... మళ్లీ పిలుపు... మళ్లీ... మళ్లీ...

లేవక తప్పలేదు. వాకిలి తీసింది.

ఎదురుగా గుబురు మీసాల మనిషి.

"ఏమన్నా ఎవురు గావాల?" అడిగింది.

"దుగ్గి... మీరు నైసుమాటల్లో దుర్గ అంటారేమో! ఆ... పెంకుటింట్లో ఉంటది. యాడికి బోయిందో సెబుతవా తల్లీ!" అడిగాడు.

"ఏమో! నాకు తెల్దన్నా!"

"తెలుసునని ఈదిలోవాల్లంతా సెప్పినారు నాయినా!"

రెండు క్షణాల మౌనం తర్వాత చెప్పింది, "ఆటో ఎక్కి పొయ్యింది. అడిగినా సెప్పలే... యాడికి బొయ్యిం దోన్నా..."

"అది నా కోడలేమ్మా! సచ్చినోడు నా కొడుకు. పల్లెలో మాకు పార్టీ వుంది. ఆడుంటే మమ్ముల్ను గాదని వాన్నెక్కడ సంపుతారోనని వానికేదో మాయమాటల్జెప్పి టౌనుకు తెచ్చింది. యీడ అడ్డమొచ్చే దిక్కు గుడకా లేక ఎగస్పార్టీవోల్లు సులకనగా సంపిరి. నా కొడుకును అదే సంపిచ్చిందెమ్మా! వాన్నేదో సుగంగా బతికిచ్చు కొందామని గాదు యీడికి దెచ్చింది. పెత్తనంజేసి అది సుగంగా కులుకుదామని... వాని మీద 'యిదు'న్న దయితే వాని శవాన్ని యిడ్సిపోతదే? మొగున్ని సంపినోని మీద కసిబెట్టుకోకుండా పోతదే? తలకొరివి బెట్టేందుకు పిల్లోన్ని గుడకా లేకుండా తీసప్పోయిందే! దానికి మొగుని మీద 'ఇది' యాడుంది తల్లీ! దాని సుద్ది తెలు సుంటే సెప్పు నాయినా. నా మనమన్నయినా తెచ్చు కొంటా. నా కొడుక్కు తలకొరివి పెట్టిస్తా..." గద్గద మయ్యాడు ఆయన.

ఆమెను బతిమాలాడు... బంగపడ్డాడు.

దుర్గ విషయం తనకు తెలీదని ఆయన్ను వొప్పిం చేందుకు ఈశ్వరమ్మకు కూడా కళ్లనీళ్ల పర్యంతం కావలసి వచ్చింది.

వాళ్లు వెళ్లింతర్వాత మరోసారి ఆలోచనలు చుట్టుముట్టాయి ఆమెను.

'పెద్ద సంసారం లాగుంది. రాజకీయ కుటుంబం కూడా. మరెందుకు దుర్గ పారిపోయినట్లు?'

బైటకు నడిచింది ఈశ్వరమ్మ. జీపు మనుషులు చేసిన ఎంక్వయిరీ వల్ల దుర్గ సంగతి కొంతలో కొంత అర్థమైనట్లుంది వీధిలో వాళ్లకు. దాన్ని మరింత విస్తృత పరచుకొని ఏవేవో వ్యాఖ్యలూ, సిద్ధాంతాలూ చేయటం మొదలెట్టారు.

పౌరుషవంతులైన స్త్రీలు భర్తను హత్యచేసినవాన్ని కసిదీరా చంపేదాకా తాళిబొట్టు కూడా తీయరుట.

కసిదీర్చుకొనే శక్తి తమకు లేనపుడు తమ కొడుకు లకు ఉగ్గుపాలతోటి పౌరుషాన్ని రంగరించి పోసి, పెంచి, వాళ్ల ద్వారా పగ తీర్చుకుంటారుట. అట్లా పెంచడం వల్ల పిల్లలు కూడా తల్లి కోరిక తీర్చటం తమ బాధ్యతగా భావిస్తారుట.

పారిపోయిన ఆడమనిషి పిరికిపంద కాబట్టి, పై పెచ్చు స్వార్థపరురాలు కాబట్టి కర్తవ్యాన్ని విస్మరిం చిందట. వాళ్ల మీద అసహ్యమేసింది ఆమెకు.

దుర్గతో ఒక్కమాట మాట్లాడినందుకే వీళ్లంతా తమను ఒక జాతివాళ్లను చేశారు. ఇద్దరమూ కలిసి ఏడ్చుకొంటూ వెళ్లినందువల్లా, ఆ ఏడ్పులు తమ భర్తలు ఖూనీ చేయబడే స్థాయిలో ఉన్న విషయం బైటపెట్టడం వల్లా తామిద్దర్నీ ఒకే గాట కట్టారు. తమ కుటుంబాలు రెండూ ఫ్యాక్షన్స్‌కు సంబంధించినవి కాబట్టి తమకు మాత్రమే ఒకరి విషయాలు మరొకరికి తెలుసునన్నట్లుగా వ్యవహరించారు. తమను వాళ్ల నుంచి దూరం చేశారు. ఇంతదాకా గొడవల్లో ఉండే వ్యక్తుల్ని తమలో కలవని ప్రత్యేక పాయగా చూసిన ఈ మనుషులే ఇప్పుడు పౌరుషాన్ని గురించీ, పగ గురించీ, కసి గురించీ, ప్రతీకారాన్ని గురించి ప్రస్తుతిస్తున్నారు.

గొడవలు పడేవాళ్లు పడుతూ ఉండాలి. కసి పెంచుకోవాలి. అదను చూసి పగ తీర్చుకోవాలి. వాళ్ల చేష్టలన్నీ వినేందుకూ, చెప్పుకొనేందుకూ, తిట్టేందుకూ,

పొగిడేందుకూ, నవ్వుకొనేందుకూ, మంచి కాలక్షేపంగా ఉండాలి. పొరబాటున కూడా వాళ్ల చర్యలు తమకు హాని కలిగించకూడదు. తమను అందులోకి లాగ కూడదు.

ఒళ్లంతా జుగుప్సతో నిండిపోయింది ఈశ్వ రమ్మకు.

అందరికేసి ఓసారి చూసి, కేకరించి ఊసి, ఇంట్లో కెళ్లింది.

దుర్గ ఎందుకు పారిపోయిందో తలబద్దలు కొట్టు కొన్నా అర్థంకాలేదు ఆమెకు. ఎక్కడికి వెళ్లుంటుంది? ఎవరి పంచన చేరి ఉంటుంది?

బహుశా పుట్టింటికి వెళ్లుంటుందేమో! తల చెడిన ఆడమనిషికి పుట్టిల్లే గదా దిక్కు! ఆలోచిస్తూ ఉండిపో యింది ఆమె.

తను కూడా తన మొగుణ్ని టౌన్లోనే నిలిపి పొర బాటు చేస్తోందేమో!

ప్రత్యర్థులకు అవకాశం కల్పిస్తోందేమో!

తర్కించి చూస్తే మొగుణ్ని పల్లెకు వెళ్లనీకుండా చేయటంలో తప్పులేదుగానీ, అతన్ని కాపాడుకోవ టంలో ఇంకొంత కఠిన వైఖరి అవలంబించాల్సిన అవసరం ఉన్నట్లుగా అవగాహనకు వస్తూ ఉంది.

'జాగ్రత్త పడాలి,' అనుకొంది.

మొగుడు ఇంకా ఇంటికి రాకపోవటం పట్ల మనస్సులో పెరుగుతోన్న ఆందోళనకు చాలాసేపటి దాకా అడ్డుకట్ట వేయలేకపోయింది.

సాయంత్రంగా పిల్లాణ్ణి తీసుకొని హాస్పిటల్‌కు వెళ్లింది. చేతులకు కట్లు మార్పించింది. తిరిగి ఇంటి కొచ్చేసరికి ఇంటి ముందు తచ్చాడుతూ ఓ ముస లాయన. ప్రశ్నార్థకంగా ఆయనకేసి చూస్తూ తలుపు తీసింది.

''నేను... దుర్గ నాయన్ను తల్లీ!''

తలతిప్పి చూసింది. ఆయన మొహంలో కని పించిన దైన్యాన్ని చూసి అలసట తుడుచుకొంటూ, ''కూకో పెద్దాయనా!'' చెప్పింది.

''కూకునేంత పురుసత్తు యాడుందెమ్మా!'' పీలగొంతుతో చెప్పాడు.

''అల్లుడు నడీధిలో పీనిగై పడుండె. కూతురేమో ఇంట్లోంచి యాడికో ఎల్లబారిపాయె. ఆ యమ్మి జేసిన పనికి... అయినోల్లంతా నామీద ఊస్తాండిరి... మొగుడు ఎట్టాంటోడన్నా గానీ, వాడు సచ్చినాంక వాడు గట్టిన తాలిబొట్టు తెంచాలగద నాయినా! వానికి పుట్టిన పిల్లోన్ని సేత తల కొరివి పెట్టించాలగద సిన్నోడా! అంతో యింతో సదూకున్నెదయి ఉండి గుడకా ఇటు పుట్టిం టికీ, అటు మెట్టింటికీ సెడ్డపేరు దెచ్చె... అల్లుడు సచ్చి నందుకు గాదు... ఇప్పుడీ పిల్ల ఎల్లబారిపోయినందుకే బాధంతా - సెప్పు నాయినా! అమ్మి యాడికి బోయిందీ నీకేమన్నా ఎరికేనా తల్లీ?'' అడిగాడు ఆమె కళ్లల్లోకి ఆశగా చూస్తూ.

ఇరుగుపొరుగులే ఆయన్ను తన వద్దకు పంపి నట్లుంది.

జరిగిన సంగతంతా ఆయనక్కూడా చెప్పింది ఈశ్వరమ్మ. ఆయన్ను నమ్మించేందుకు చాలా అవస్థలు పడవలసి వచ్చింది.

దుర్గ అట్లా ఎందుకు ప్రవర్తించిందో అర్థంకాలే దంటూ వాపోయాడు ముసలాయన. అల్లుని పెద్దకర్మ రోజుటికియినా ఆమెను వెదకి పట్టుకొని సంప్రదాయం ప్రకారం కార్యక్రమాలు జరిపించి చెడ్డపేరు పోగొట్టు కోవాలన్నాడు.

ఆయన వెళ్లింతర్వాత ఈశ్వరమ్మకు మరీ విప్ప రాని చిక్కుముడై కూచుంది దుర్గ వ్యవహారం. చీకటి పడింతర్వాత మొగుడొచ్చాడు.

అతన్ని చూడగానే భోరున ఏడ్చింది ఆమె.

ఇల్లు విడిచి ఎక్కడికీ వెళ్లొద్దంది.

అట్లా తిరగకుండా ఉండలేనట్లయితే ఈ ఊరు కూడా విడిచి ఎక్కడికయినా దూరంగా వెళ్లిపోదామంది.

ఆమె కళ్లనిండా పొంగుతూ ఉన్న భయాన్ని చూసీ, ఆమె మాటల్నిండా తొణుకుతూ ఉన్న అభద్రతా భావాన్ని చూసి అతను చిన్నగా నవ్వాడు.

ఉదయం నించి జరిగిన సంఘటనలన్నీ పూస గుచ్చినట్లు చెప్పింది ఆమె.

పార్టీలకు దూరంగా ఉన్న దుర్గ మొగుడ్ని ప్రత్యర్థులు చంపటం పట్ల తెగ బాధపడింది.

అతనిలోంచి ఎలాంటి కొత్త భావమూ బైటకు కన్పించలేదు.

''పల్లెలో ఈ యప్ప నాయన అవతలి పార్టీవాని కొడుకును సంపించి ఉంటాడు. అందుకే వాల్లు ఈ మాసిని లేపేసి బాటుకు బాటు చెల్లేశారు....'' చెప్పాడు అతి సాధారణంగా.

''ఈ యన్న పార్టీకి దూరంగా ఉండాడు గదా!''

''వాల్ల నాయన జేసే పార్టీ సాల్దా...''

చాలాసేపు ఏమీ మాట్లాడకుండా ఉండిపో యింది ఆమె.

పార్టీల పరిధుల్ని గురించి ఆలోచించబోయింది గానీ సాధ్యంకాక చాలించింది.

భోజనం తర్వాత మొగుని ముందుంచింది తన్నింతదాకా తికమక పెడుతూ ఉన్న సమస్య- దుర్గ పారిపోవటానికి వెనకున్న కారణాలు ఏమై ఉంటాయా?

''అమాయకురాలు... బయపన్నెది... తప్పించుకొని పొయ్యింది. కొడుకును గుడకా చంపి వంశం లేకుండా సేస్తారని బయపన్నెట్టుంది,'' వెంటనే చెప్పాడు.

ఎందుకో ఆ సమాధానం ఈశ్వరమ్మకు నచ్చలేదు.

"పొరబాటున నాకేదెన్నా జరుగుతే నువ్వు గుడకా అట్లా పరిగెత్తేవు..." నవ్వుతూ అన్నాడు అతను. "నన్ను సంపినోన్ని సంపేదాకా తాలిబొట్టు తీయగాకు. సంపేదానికి మీకు సేతగాలేదనుకో - పిల్లోన్ని పెద్దయ్యేదాకా సాకి వానిసేత పగదీర్సుకో. ఫలానావాని పెండ్లాం పిల్లోల్లు పౌర్షవంతులని పేరు రావాల. ఫలానావాని వంశమే మొగోని వంశమని సుట్టుపక్కల అందరూ సెప్పుకోవాలి... ఆ..." చెబుతున్నాడు అతను.

ఆమె మౌనంగా వింటూండిపోయింది.

అతను చెప్పటం ఆపిన తర్వాత కూడా వింటూనే ఉండిపోయింది.

తెల్లార్లూ నిద్రబోకుండా ఆమె ఏదో వింటూనే ఉంది.

దుర్గ ఎందుకు పారిపోయిందో ఆమెకు స్పష్టంగా విన్పించింది.

అదిగో... అందుకే... వీరపత్నిగా... వీరమాతగా... వెరసి వీరనారిగా కీర్తించబడే ప్రమాదం వస్తుందనే... ఆ కీర్తనలు మోసే శక్తి లేకనే...

ఇప్పటి నుంచే పగ, ప్రతీకారాల పాటలు పాడిస్తూ, బాంబులు కత్తులతో ఆటలు ఆడిస్తూ కొడుకును వీరపుత్రునిగా తీర్చిదిద్దే వీరమాతగా పరిణతి చెందేందుకు శక్తి లేకనే... ఇష్టం లేకనే...

ఒక క్రూరత్వాన్ని... ఒక ఆటవిక లక్షణాన్ని అనువంశికంగా కొనసాగించేందుకు ససేమిరా ఇష్టపడకనే...

ఎగస్పార్టీవాళ్లు చంపుతారని భయపడి పారిపోయిన పిరికిపందగానే దుర్గను అర్థం చేసికొంటున్నాడు తన మగడు.

మొగుడు ఖూనీ చేయబడితే పూర్వంలా వీరపత్నిగానో, వీరమాతగానో మారేందుకు ఇప్పటి పెళ్లాలు ఇష్టపడరనీ, చచ్చిన మొగుని శవాన్ని సైతం కళ్ల జూడరనీ, వీలైతే ఇప్పుడుండే తాళిని తెంచి మరో తాళి కోసం ప్రయత్నిస్తారనీ, దుర్గ పారిపోవటం వెనక ఉండే అర్థంగా మొగునికి చెప్పాలనిపించింది ఈశ్వరమ్మకు.

తాము చస్తే తమ పౌరుషాన్ని ఈ పెళ్లాలు పుణికి పుచ్చుకొని కడదాకా నిలుపుతారనే భ్రమల్లో బతకొద్దని పార్టీల్లో ఉండే మగాళ్లందర్నీ హెచ్చరించినట్లుగా దుర్గ చర్యకు అర్థం విప్పాలని పించింది.

వీరత్వానికి అర్థం మారిపోయిందని కూడా వివరించాలని తహతహగా ఉంది.

ఆ ఆలోచన వచ్చింది మొదలు ఆమె శరీరమంతా స్వల్పమైన విద్యుత్ స్పర్శతో పులకించినట్లుగా అన్పించింది. మనస్సు తేలికై ఉల్లాసంగా కూడా అన్పించింది.

దుర్గ పారిపోవటం వెనక ఉన్న అసలు రహస్యాన్ని మొగునికి విడమరిచి చెప్పేందుకు 'ఎప్పుడెప్పుడు తెల్లారుతుందా!' అని ఎదురుచూస్తూ మేలుకొనే ఉంది ఈశ్వరమ్మ.

ఆదివారం వార్త, 16 అక్టోబరు 2005